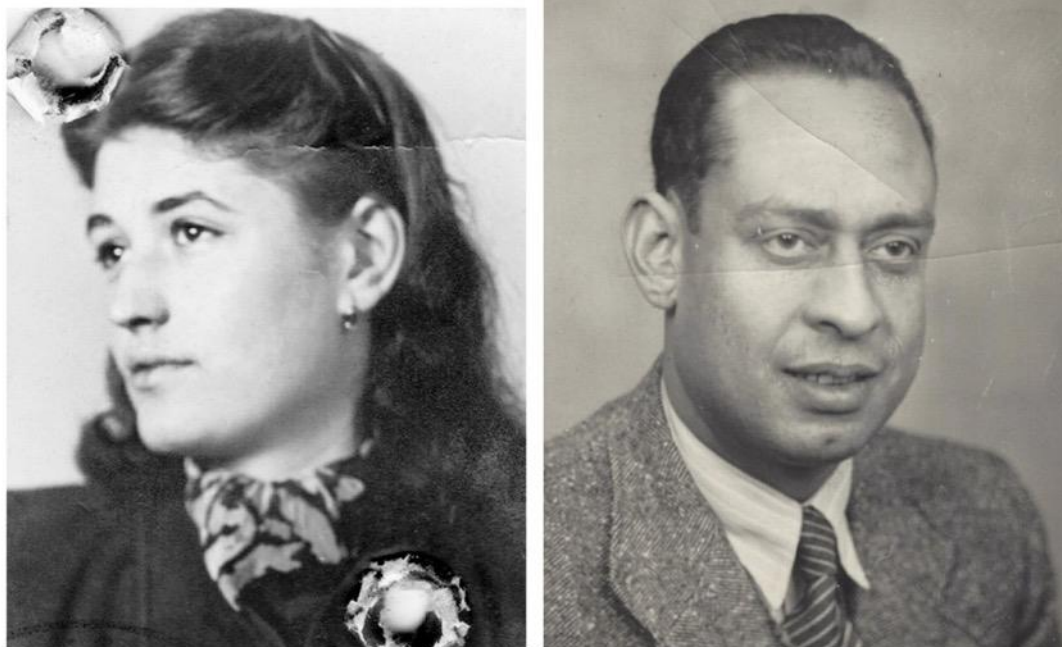

Mohamed Helmy – primul arab distins cu titlul de "Drept între popoare"

De Tiberiu Ezri

A salva un evreu în timpul ocupației naziste era un act eroic pe care foarte puțini l-au făcut. Majoritatea poporului german de atunci erau infestați de ideologia nazistă, sau erau pasivi, iar mulțimea de colaboratori din alte țări erau antisemiți înrăiți, sau, pur și simplu pasivi. Mulți au profitat de expulzarea evreilor, ca să le acapareze pe gratis casele și proprietățile (vedeți pentru acest subiect, excelentul film maghiar "1945", din 2017, care poate fi vizionat în integralitate în limba maghiară pe youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=5DOVHFAVDIg&t=3s>

Alții, care ar fi dorit să-i ajute pe evrei, se temeau pe drept cuvânt pentru propria lor viață și cea a familiei lor.

Istoria a arătat însă că guvernele în multe țări puteau să se opună în mod efectiv deportării, așa cum au făcut-o guvernul bulgar și cel danez dar și micuța insulă grecească Zakynthos, unde, atunci când naziștii au cerut lista celor câteva sute de evrei de pe insulă, primarul și episcopul insulei le-au dat germanilor doar două nume de "evrei": al primarului și al episcopului. Cei doi nu au pățit nimic și toți cei 275 evrei ai insulei au fost salvați .

În acea mare de ură și fanatism s-au găsit oameni de omenie care au salvat zeci de mii de evrei de la moarte. Institutul Yad Vashem din Ierusalim a acordat acestor eroi (sau postum, moștenitorilor) titlul de "Drept între popoare". Până în 2022 acest titlu a fost acordat la 28.217 persoane din 51 de țări. Au fost între ei și 80 de musulmani,

75 din Albania, 3 din Indonezia, 1 din Turcia și un egiptean, singurul arab. Vezi pe pagina Yad Vashem <https://www.yadvashem.org/righteous/statistics.html> .

Voi relata faptele eroice ale acestui medic arab.

Dr. Mohamed Helmy s-a născut la Khartoum (Sudan) în 1901 din părinți arabi egipteni. Părinții fiind înstăriți, tânărul Mohamed a reușit în 1922 să plece în Germania unde a studiat medicina și s-a stabilit la Berlin.

A lucrat la spitalul Robert Koch, numit mai târziu spitalul Moabit, unde a reușit cu timpul să devină șeful departamentului de urologie. În 1933 el a fost martorul expulzării medicilor evrei din acest spital. El nu a fost dat afară, dar a fost clasificat etnic ca Hamit, etnie incluzând persoanele din Africa de Nord și Arabia Saudită, considerați descendenții lui Ham, fiul lui Noah, deci nu era considerat arian. În cele din urmă a fost concediat în 1938 și nu i s-a permis să se căsătorească cu logodnica lui germană Annie Emmi Ernst. A fost arestat de către Gestapo de două ori și eliberat din cauza unor probleme de sănătate. Un antinazist convins, a fost urmărit de Gestapo, dar a reușit să-și ajute colegii evrei.

Când a început deportarea evreimii berlineze în 1941, Helmy a ascuns-o pe tânăra de 17 ani, Anna Boros (Gutman după război), într-o localitate lângă Berlin. Din când în când îi schimba ascunzătoarea, fiindcă a fost investigat de câteva ori de poliție. Helmy a reușit s-o ascundă până la sfârșitul războiului. Dr. Helmy a ajutat-o și pe mama Annei, Julie, pe tatăl ei vitreg Georg Wehr, și de asemenea pe bunica Annei, Cecilie Rudnik. Le-a procurat alimente și le-a dat asistență medicală. Pe bunica Annei a ascuns-o la o creștină cu inimă mare, Frieda Szturmann, care ținut-o la ea peste un an de zile. În 1944, Wehr a fost arestat și a divulgat că Helmy l-a ajutat și că o ascunde pe Anna. Fiind informat de prieteni, Helmy a reușit s-o mute pe Anna în casa Friedei Szturmann. Tot mulțumită unor legături, Helmy a scăpat de pedeapsă, arătând poliției o scrisoare în care Anna îi scria că ea stă la o mătușă în orașul Dessau. Mulțumită curajului doctorului Helmy și al Friedei Szturmann toată familia Annei a supraviețuit și după război au emigrat în Statele Unite, de unde au informat oficialitățile noii Germanii de Vest despre faptele eroice ale celor doi.

Dr. Helmy s-a căsătorit cu iubita lui Annie-Emmi și a rămas în Berlin, unde a murit în 1982. Cuplul nu a avut copii. Frieda Szturmann a decedat în 1962.

În 2013, comisia institutului Yad Vashem i-a onorat postum pe Frieda Szturmann și pe Dr. Helmy cu titlul de "Drept între popoare". Helmy a fost primul (și se pare și ultimul) arab care a fost onorat cu acest titlu .

Yad Vashem a fost contactat de o rudă a Annei Boros, căsătorită Gutman, care locuia în Israel, care a făcut legătura cu Carla, fiica Annei. Carla și-a recunoscut greșeala că nu a contactat Institutul Yad Vashem mai înainte, fiind că după moarte, cei doi care au salvat viața mamei ei nu vor fi onorați. Carla a trimis institutului câteva documente și două fotografii (pe care le atașez) atestând activitatea de salvare a lui Helmy și legătura continuă după război a mamei ei cu familia Helmy .

Anna cu fiica ei vizitând familia Helmy (Mohamed și Emmi) la Berlin în 1969

Anna cu fiica și cu unul din fiii ei în vizită la familia Helmy, Berlin, 1980

Peste câteva luni, institutul a fost contactat și de nepotul Friedei Szturmann.

De-abia în 26 octombrie, 2017 a avut loc o ceremonie la Berlin, unde, în numele Institutului Yad Vashem, ambasadorul Israelului în Germania, Jeremy Issacharoff a înmânat diploma și medalia lui Nasser Kotby, o rudă a lui Helmy.

Iată și trailerul filmului documentar premiat *Mohamed and Anna - In plain sight* – Mohamed și Anna - În văzul lumii, (în ebraică *Mohamed ve Anna: HaOmetz Lehatzil* – curajul de a salva) produs în 2017 de regizoarea israeliană Taliya Finkel și prezentat în 2019 la festivalele filmului evreiesc la New York și Toronto. Filmul este o coproducție israelo-germană.

<https://www.youtube.com/watch?v=ee8Bl2DrIN0&t=8s>

Este foarte rar să întâlnești oameni care au avut curajul lui Helmy să salveze evrei la Berlin, "cuibul" nazismului, riscându-și viața.

Printre cei mai cunoscuți, care au salvat zeci de mii de evrei de la moarte, sunt Wallenberg, Lutz, Sugihara, Mendes și bulgarii mitropolitul Ștefan, membru al parlamentului Peșev și regele Bulgariei Boris III. Aceștia din urmă au salvat întreaga evreime (în afară de cei din Macedonia și Tracia ocupată de Bulgaria, care au fost deportați) de 50.000 de persoane din Bulgaria.

Să nu uităm totuși niciodată că răul a dominat în acea perioadă în care au fost uciși șase milioane de evrei, inclusiv 65 de persoane din familia soției și familia mea.

Tiberiu Ezri

Surse

Ronen Steinke, Anna and Dr. Helmy: How an Arab Doctor Saved a Jewish Girl in Hitler's Berlin

<https://www.amazon.com/Anna-Dr-Helmy-Doctor-Hitlers/dp/019289336X>

Recenzia cărții în *The Times of Israel*

<https://www.timesofisrael.com/how-an-egyptian-doctor-saved-a-jewish-teen-in-nazi-berlin/>

Yad Vashem

<https://www.yadvashem.org/righteous/stories/helmy-szturmann.html>

<https://www.yadvashem.org/press-release/25-october-2017-04-00.html>